

Haberler

Engellilere Yönelik Mimari Düzenleme KılavuzuEngelli insanların kentsel yapıya katılmaları alanındaki ihtiyaçları özürsüz olmayanlarla farklı olmakla birlikte benzerdir. Engelli olarak tanımlanan bireyleri, toplumun ayrı bir kesimi olarak nitelendirilmesine yerine bütünleşmiş bir parçası olarak algılayabilmek ve mekanda da buna olanak sağlayabilmek amacıyla fiziksel çevreye ulaşılabilirliğini sağlamak gerekmektedir.

Tüm insanlar gibi, engelli insanların da ulaşım hizmetlerinden eşit fırsatlarda yararlanmaları için, okuluna, alışverişine, spor alanlarına, parklara, engelli olmayan insanların kullandığı yollarla ve taşıtlarla gidabilmesi gerekmektedir.

Herkes, tüm yapısal alanlara ulaşmak hakkına sahiptir. Bu, çağdaş toplum olmanın önemli bir gereğidir ve yerel yönetimlerle bu konuda çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Yerel yönetimlerin yaptıkları sosyal ve teknik alt yapı yatırımlarıyla kent mekanının şekillenmesinde önemli rolü sahiptir. Kentsel ulaşım hizmetlerinin, kentteki her türlü açık alan ve yapının engelliler için ulaşılabilirliğinin yerel yönetimlerce sağlanması, engellilerin sosyal yapıya katılmaları için eşitlikliğini sağlayan en önemli unsurdur.

Engellilerin fiziksel çevreye ulaşılabilirliklerinin sağlanmasının yanında, çevre faktörlerinin örneğin neden olması da bir diğer konuyu oluşturmaktadır. Özellikle trafik kazaları ve trafik kurallarına uyulmaması, bu sistemlerin bir bütün olarak sunulmaması, örneğin neden olduğu gibi özürsüzlerin ulaşılabilirliğini de kısıtlamaktadır.

Ulaşılabilirlik ve kullanım açısından;

- . Kamusal binalara (kamuun kullanımına açık resmi ve özel tüm yapılar) erişim,
- . Açık alanlar (sokak, cadde ve meydanlar, parklar, rekreasyon alanları v.b.),
- . Konutlar,
- . Toplu taşımacılık ve
- . Trafik düzenlemeleri konularında,

yerel yönetimler yasal sorumlusu ve yetkilisi olarak çözüm getirmek zorundadır.

Bu nedenle, özürsüzlere yönelik olarak yapılması gereken düzenlemelerin, mevzuat ve standartlara uygun olması konusunda karşılıklı aksaklıklar; yerel yönetimlerin bu konudaki yetki ve sorumlulukları; mevcut mevzuat ve standartlar konusunda yerel yönetimlerin bilgi, teknik ve mali açıdan yeterliliği; bu konudaki denetim sistemi hususlarında Özürsüzler Yürürlükleri Bakanlığı ile sürekli işbirliğinde olmalarında yarar görülmektedir.

Özel fiziksel ve mimari düzenlemeler gerektiren hareket engeli son derece geniş kapsamlıdır. Sürekli özürsüzlerin yanında hamile, çocuk, yaşlı, hastalık ve kaza nedeniyle özürsüz partlarında geçici özürsüzleri ilgilendirir.

Bu rehber, kapsamlı ve ayrıntılı şekilde hazırlanmamıştır. Ayrıntılar TSE'nin ilgili standartları ve belediyelerin hazırladığı olduğu imar yönetmeliklerinde belirtilmiştir. Rehberde tasarımcı, planıcı veya uygulayıcı olarak; fiziksel çevreye ulaşım alt yapısı, konutlar ve ulaşım hizmetine ilişkin önerilerde bulunmaktadır.

2. YASAL ÇERÇEVE

2.1. Mevcut Durum

Yımlarla ilgili yasa ve yönetmeliklerde çoğu kez birbirine paralel ancak birbirinden farklı kapsama sahip hususlara değinilmiştir. Uygulamada da giderek daha fazla sayıda örneğe rastlanmaktadır. Ancak yine de uygulamaların beklenen hızla gerçekleştirilmesini ve fiziksel çevrenin tam erişilebilir niteliğe kavuşturulmasını söylemek mümkün değildir. Bunda, uygulayıcıların

ilgili standartlardan haberdar olmamasının etkisi büyüktür.

Standartlar kaliteyi, teknik özellikleri ve uyulan kuralları ifade eder. Bu nedenle Türk Standartları Enstitüsü'nün çıkarmış olduğu ilgili standartlara itibar edilmesi gerekir. Türk Standartları Enstitüsünce hazırlanan ve bina içi bina yakın çevresi ve açık alanları kapsayan standartlar belirlenmiştir (İlgili Standartlar TSE Başkanlığı ve Bölge Müdürlüklerinden temin edilebilir).

Bunlar arasında;

. TS 12576 Beher İçer Yollar- Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İyileştirilmenin Tasarım Kuralları, fiziksel çevrenin erişilebilir olması yönünde kapsamlı önerilere sahiptir.

. T. TS 12460 Beher İçer Yollar-Raylı Taşıma Sistemleri-Bölüm 5: Özürlü ve Yaşlılar İçin Tesisler Tasarım Kuralları,

. TS 12574 Beher İçer Yollar- Raylı Taşıma Sistemleri-Bölüm 10: İstasyon İçer İyileştirme ve Grafik Tasarım Kuralları,

. TS 12575 Beher İçer Yollar-Raylı Taşıma Sistemleri-Bölüm 14: İstasyon Platformu Oturma Elemanları

Konut derinliği çevrenin yapısal düzenlenmesinde başvurulan standartlardır.

Özürlü ve yaşlılara uygun konut düzenlenmesinde tek referans;

. TS 9111 Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları, standardıdır.

Özürlülerin ulaşımını sağlayan toplu taşıma veya binek araçlara ilişkin belirlenmiş standard bulunmamaktadır.

Bu standartlar yanında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca hazırlanan imar yasası ve 1999 yılında deyiştirilen yönetmeliklerine ve Büyükşehir belediyelerinin imar yönetmeliklerine fiziksel çevrenin düzenlemelerine yönelik maddeler eklenmiştir.

Özürlü ve yaşlılar için fiziksel ve mimari düzenlemelere ilişkin çapıtli kanun ve yönetmelikler hususlar bulunmaktadır.

İ 3194 sayılı İmar Kanunu'na 1997 yılında eklenen ek madde ile,

Ek Madde 1- Fiziksel çevrenin özürlüler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için; imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda, Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uyulması zorunludur.

hükümü getirilmiştir.

10 Temmuz 2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda Büyükşehir Belediyelerine ve ilçe ve ilk kademe belediyelerine verilen görev, yetki ve sorumluluklar arasında özürlülerle ilgili hususlar yer almaktadır.

Böylece özürlüler veya özürlüler sözcüğünün imarla ilgili yasal düzenlemelerde artık yer alması görülmektedir. Örneğin İzmir, İstanbul, Bursa ve Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliklerinin tümünde de özürlülerin kentsel mekanda ve binalarda erişilebilirliğini kolaylaştırmaya hususlar yer almaktadır.

İ 3.7.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14, 38, 60 ve 77 inci maddelerinde de özürlülere yönelik hizmetlere deyinilmektedir.

5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu'na özürlülerle ilgili hususlar eklenmiştir.

İ 5378 sayılı Özürlüler Kanununun geçici 2 nci maddesinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapıların, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel altyapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların özürlülerin erişilebilirliğine uygun duruma getirileceği; geçici 3'üncü maddesinde de, Büyükşehir belediyeleri ve belediyelerin, şehir içinde kendilerince sunulan veya denetimlerinden gerçekleştirilen toplu taşıma hizmetlerinin özürlülerin kullanımına uygunluğunu sağlayacağı hükümü altına alınmıştır.

Bu uygulamaların gerçekleştirilmesi için tanıyan 7 yıllık süre 7/7/ 2005 tarihinde başlamıştır.

ý Ayný kanunun,

ý MADDE 19. ý 23.6.1965 tarihli ve 634 sayýlý Kat Mülkiyeti Kanununun 42 nci maddesinin birinci fýkrasýndan sonra gelmek üzere aþaðýdaki fýkra eklenmiþtir.

Özürlülerin yapamý için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç içerisinde yapacađý toplantýda görüþülerek sayý ve arsa payý çoðunluđu ile karara baðlanýr. Toplu bu süre içerisinde yapýlamamasý veya tadilat talebinin çoðunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliðinin tehlikeye sokulmadýđýný bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alýnacak tasdikli proje deđibikliði veya krokiye göre inþaat, onarým ve tesis yapýlýr. Ýlgili merciler, tasdikli proje deđibikliði veya kroki taleplerini en geç altý ay içinde sonuçlandýrýr. Buna iliþkin yönetmelik 22 Nisan 2006 tarih ve 26147 sayýlý Resmi Gazete'de yayýmlanarak yürürlüde girmiþtir.

ý 2006/ 18 Sayýlý Kamu Binalarý, kamuya açýk alanlar ve toplu tapýma araçlarýnýn özürlülerin uygun duruma getirilmesi hakkýndaki Baþbakanlýk Genelgesi

3. ÖZÜRLÜLERE YÖNELÝK DÜZENLEMELER

3.1. Özürlü ve Yaþlýlara Yönelik Yapýsal Düzenlemelerde Genel Kurallar

Ulaþabilirlik yapýsal çevrenin temel bir özelliði olup, özürlülerin günlük yaþamlarýnýn sürdürülebilmelerinde, öncelikle evlerinden çýkabilmeleri ve baþkalarına muhtaç bütün ticari ve idari kamu binalarýndaki iþlerine gidip gelebilmeleri, sosyal-kültürel, spor, saðlýk, dini faaliyetler gibi aktivitelere ulaþabilirliðin saðlanması için gerekli düzenlemeler yapýlmalýdır.

Özürlülerin hareketini, kolaylaþtırmak için yollar engellerden arýndýrýlmalýdır. Dik, yüksek, keskin, kavisli veya köpeli olan yollar, özürlülerin hareketini kýsýtlayýcý olduðundan, yaya kaldýrým yüzeyi ayný yükseklikte, düz ve rahat kavisli olarak yapýlmalýdır.

Mevcut bir yol üstüne, özürlülerin ve yayalarýn yararlanacađý bir tesis yapýlacađý zaman ne tür tesisin yapýlacađýnýn belirlenmesi, ölçümlendirilmesi gereklidir .(Örnek: Toplu tapým duraklarý, oto parklar, yaya yolu kaldýrým düzenlenmesi, dinlenme yerleri, aþaçlandırma vb.)

Kapalı ve açýk tüm alanlarda ulaþabilirliði güçleptiren nedenler olarak tanımlanan fiziksel engellerin kaldýrýlarak, fiziksel çevre özürlüler için yaþanabilir ve ulaþýlabilir tasarlanmalýdır.

Özürlü yayalarýn yürüyüþlerini serbestçe gerçekleþtirebilmeleri için, yeterli yürüyüþ alanlarý yoldaki düzenlemeler onlara istedikleri yer gitmeleri için engel olmamalýdır.

Uzun yürüme yollarý, rahat ve kullanýlý olmayan geçitler, uzun bekleme süreleri, özürlülerin ulaþabilirliklerini zorlaþtıran/caydıran bir unsur olduðundan, çevre, herkesin iþlevlerini mümkün olduðunca en özgür ve epit þekilde yapmasýný saðlayacak biçimde düzenlenmelidir.

Özürlülerin etrafta serbestçe ve engellenmeden dolababilmeleri için yaya yolunda;

-Yeterli geniþlik

-Yeterli hareket alaný

-Baþ hizasý altýnda serbest alan

-Düz satýh ve kaygan olmayan yüzey

-Yönlendirme, uyarma araçlarý saðlanmalýdır.

Görme özürlüler için de ses veya dokunma yolu ve iri puntolu sembol ve harfler ile hareket etme olanađý saðlanmalýdır.

Eđitimli köpek kullanan görme özürlülerin günlük zorunluluklarýný giderebilme için gerekli düzenlemeler yapýlmalýdır.

Özürlüler için ulaþabilirlik kolaylýklarýnýn saðlanmasýnda diðer saðlýklý yayalarý da kapsayacak hizmet olanaklarý düþünülmelidir. Ayrýca insanlar fiziki bakýmdan birbirinden farklı olduðundan farklı kategorideki insanlar için ayrı tesisler yapmak yerine, herkes tarafýndan kullanýlabilir ortak þartlardaki tasarýmlar yapýlmalýdır.

3.2. Açýk Alanlar

Yol, yaya yolu, meydan, yeþil alan, spor alaný gibi kentsel açýk mekanlarýn engelsiz tasarlanmasý veya mevcutlarýn engelsiz duruma getirilmesi için önlemler alýnmasý esastýr.

TS 12576 Ýþehir Ýçi Yollar Ý Özürlü ve Yaþlýlar Ýçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapýsal Ö ve Ýþaretlemelerin Tasarým Kurallary

Nisan 1999'da Türk Standartlarý Enstitüsü'nce hazýrlananý TS 12576 Ýþehir Ýçi Yollar Ý Özürlü ve Yaþlýlar Ýçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapýsal Önlemler ve Ýþaretlemelerin Tasarým Kurallary standardý proje yapýmcýlarý ve uygulayýcýlar için önemli yol gösterici bir doküman niteliðindedir.

Bu standarttan yararlanýlarak;

ý Halen kullanýlan meydan, park, yaya yolu, kaldýrým, geçitler, rampalar, merdivenler, duraklar, istasyonlar, otoparklar, telefon kabinleri, sinyalizasyon ve iþaretlemeler gibi bütün kentsel altyapý özörlülerin eriþimine uygun hale getirilmelidir.

ý Bu hizmetlere iliþkin yeni projeler özürlü vatandaşlarýn eriþimine uygun olarak yapýlmalýdır.

ý Kaldýrýmın baþladýđý ve bittiði yerlerde tekerlekli sandalyenin rahatlýkla inip çýkabileceði rampalarýn olmasý, kaldýrýmın üzerinde bulunan direkler, çöp kutularý, trafik panolarý, çiçeklikler, zincirler, demir kazýklar, sarkan ađaç dallarýnın kaldýrýlmasý ve tabýtlarýn park etmesinin önlenmesi, ticari iþyerlerinin önlerine tezgah açýlmasýnın kýsýtlanmasý ve yaya geçitlerindeki trafik ýþýklarýnın sesli hale getirilmesi gibi tedbirlerle, görme özürlü ve ortopedik özürlü vatandaşlarýn þehir içinde eriþebilirliði saðlanmalýdır.

- Görme özürlülerin güvenli eriþimini saðlamak üzere kaldýrým, hissedilebilir yönlendirici kontrast ve fosforlu renk düzenlemeleri yapýlmalýdır.

- Zihinsel özürlülerin ulaþabilirliðinin saðlanmasýnda basit iþaretlemeler ve yönlendirici-bilgilendirici donanımlar gereklidir. Özellikle ulaþım sistemlerini kullanýrken, tek baþýna bir yerden bir yere gitmek istediklerinde, kentsel hizmetlerin düzenli olmasý (örneğin; otobüs saatlerinin, durak yerlerinin sürekliliði ve aynı olmasý) gerekmektedir. Ayrýca yazýlý bilgilendirmenin büyük puntolar ile ve yalýn olmasý da zihinsel özürlülerin bulduklarý yeri algýlaması ve gidecekleri yeri planlamasında kolaylýk saðlayacaktır.

3.3.Kapalı Alanlar

3.3.1.Kamusal Binalar

Eriþilebilirlik kapsamında, resmi yapılar yanında, kamunun kullanımına açýk tüm binalar kamusal binalar diye ele alýnmaktadır. Özürlü bireylerin toplumsal yaþama katýlýmında bu binalara eriþebilirliklerinin saðlanması büyük önem taþımaktadır. .

- Resmi ve umumi binalarda bir kattan fazla olan yapılarda eriþilebilirlik için özürlülerin kullanımına uygun standartlarda asansörün zorunlu tutulması aynı zamanda bu asansörün acil durumlarda asansörü (bkz. Yangýn Yönetmeliði Madde 63.) niteliðinde olması saðlanmalıdır.

- Eđitim kuruluþlarında özürlü veya engelsiz tüm çocuklarýn bir arada eđitim alabileceði bina tasarımlarýnın gerçekleştirilmesi önem taþımaktadır. Bu kapsamda, engel türleri ve gereksinimlere göre bir arada eđitim alabilecek gruplarýn belirlenmesi ve düzenlemelerin bu anlayýþla yapılması sosyal etkileþim açıısından önem taþımaktadır. Eđitim yapılarýnın projelerinin bu açıdan yeniden geçirilmesi zorunludur.

- Özürlü çocuklarýn, toplumla daha fazla bütünleþmesini saðlayabilmek için özürlü çocuklarýn s çocuklarla birlikte yararlanabileceði kreþlerin yasalar çerçevesinde kurulması ve kurucu kuruluþlara destek olunması yararlı olacaktır. Kreþlerin yeþil alanlar yakýnında kurulması ve kreþlerle birlikte spor faaliyetlerinin içeren tesislerin oluþturulması özürlü çocuklara oldukça önemli fırsatlar yaratabilecektir.

- Resmi binalar yanında kamusal kullanıma açýk tüm binalarda, engel türüne göre kullanılan diğ

yardımcı araç ve gereçler ile kullanabilecekleri, sahanlıklı ve korkuluklu rampa, asansör, tuvalet gibi olanakların sağlanması gereklidir.

- Özürlülerin erişimi açısından sağlık kuruluşları kuşkusuz öncelik taşımaktadır. Bu yapılarda kullanılacak iç ve dış mekanların tümünde, özürlülerin erişebilirliğini sağlayacak önlemler alınmalıdır.

- Belediyeler dahil bütün kamu kuruluşlarınınca, kendi binalarının girişleri, asansörleri, koridorları ve tuvaletlerinin standartlara uygun şekilde yapılması gerekmektedir.

Günlük yaşam sürerken insanlar bir çok bina, tesis, alan ve mekanları kullanırlar. Özürlülerin günlük yaşamda önemli sosyal ve kültürel etkinliklerinden birisi olan turizm hareketinin dışında kalmaması beklenemez. Bu hem ülkelerin turizm gelirlerinin artması, turizm potansiyellerinin gelişmesi hem de özürlülerin bu önemli etkinliğin dışında kalmaması açısından çok büyük önem taşır. Özürlülerin toplum hayatına özürsüz olmayanlar ile eşit fırsatlarla katılabilmelerinin sağlanması mekansal düzenlemeler önemli yer tutmaktadır.

Turizm tesislerinde yatak odaları ve suitlerin önemli bir bölümü özürlülere uygun olarak tasarlanmalıdır. Bu binaların iç düzenlemesinde uzman kişilerin katkıları sağlanmalıdır. BUNA İTİFAKI STANDART ?

Turizm tesislerinde özürlüler için ayrılan ve düzenlenen odaların, diğer otel odaları ile eşdeğer şekilde ve manzarada, aydınlatma ve eşit ulaşım kriterlerine uygun tasarlanması sağlanmalıdır.

3 .3.2. Konutlar

Tüm toplu konut projelendirmesi ve üretiminde, özürsüz bireyler için tasarlanıp ortamlarda diğer insanların da rahat edebildiği gerçeğinden yola çıkan ve belli standartlara uyulan uyulanabilir konutları yaklaşımı ele alınabilir. Uyulanabilir konut, normal konutun özelliklerine sahip, ancak gerek duyulduğunda hızlı ve ekonomik bir biçimde uygun değişiklikler yapılabilen konuttur. Özürlülerin kullanımına uygun kapı ve koridor genişlikleri tuvalet, banyo ölçüleri, elektrik tesisatı, mutfak donatıları gibi temel ilkeleri tüm konutlarda sağlamak ana amaçtır. Bu özelliklere göre yapılacak konutlar, yapı maliyetini artırmayacağı gibi, özürsüz olmayanların yaşamını da kolaylaştıracı çözümler sunacaktır. Böylece sadece özürlüler için değil, belli bir dönemde özürsüzlük durumu ile karşılaşacak ya da yaşandığında hareket kabiliyeti azalacak kişiler için de esnek çözümler sunulmuş olacaktır.

Özürsüz ve yaşlılar için uygun konut düzenlemesinde başvurulması gerekli tek kaynak Türk Standardları Enstitüsü' nün ilgili standardı olan;

TS 9111 Özürsüz İnsanların Yakameti Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları standardıdır. (Bu standardın revizyonu yapılmaktadır.)

TS 9111 standardından yararlanılarak;

• Yeni yapılacak tüm konutlar, özürlülerin girişine ve katlara ulaşımına uygun asansör, merdiven rampalar belirlenen ölçü ve nitelikte yapılmalıdır.

• Yarım kat merdiven engelinin ortadan kaldırılması ve kot farkının giderilerek asansöre ulaşım sağlanmalıdır..

• Banyo ve tuvaletler özürsüz ve yaşlıların erişimi ve kullanımına uygun yapılmalıdır. Konutların kazalarının en aza indirilmesi için gerekli düzenlemeler ve basit donanımlar sağlanmalıdır. Evinde birçok noktaya tutunma kolları konulabilir. Dolaplar uygun yükseklikte düzenlenmelidir. Keskin köpeler ve kaygan zeminler ortadan kaldırılmalıdır.

• Yeni yapılacak binalara inşaat ruhsatı verilirken, projelerde özürlülerle ilgili düzenlemelerin yapılmış yapılmadığı kontrol edilmeli, bu düzenlemeler yoksa ruhsat verilmemelidir.

• Tamamlanmış yapılara yapı kullanma izni verilirken, bina girişlerinde, asansörlerde ve diğer ortak alanlarda özürlülerle ilgili standartlara uygun düzenlemeler yapılmamışsa yapı kullanma izin belgesi verilmemelidir.

• Mevcut konutların girişleri özürlülerin erişimine uygun hale getirilmelidir.

4. TOPLU TAŞIMACILIK

Bugüne dek ölkemiz de çepitli belediyeler tarafýndan özörlölerin ulaþýmýna yönelik olarak mevcut otobüslerin uyarlanması veya özörlölere uygun tasarlanmýþ yeni otobüslerin alýnarak sefere konulması seçenekleri denenmiþtir. Ancak gerek duraklara eriþimde yaþanan sorunlar, verilen servislerin yeterince duyurulamamasý, özörlölerin farklı coðrafi bölgelerinde ikamet etmesi gibi nedenlerle kullaným sýklýðý istenilen düzeyde olamamýþtır. Bu durum karþýsýnda belediyeler bu seferleri kaldýrmak ya da azaltmak yolunu seçmiþlerdir.

Özörlölerin ulaþýmý normal insanlarla aynı toplu taþým aracı kullanma esasýna dayanmalıdır. Ancak yalnız otobüs deðil, gerektiðinde özörlölere yönelik tasarlanmýþ daha küçük ulaþým araçları seçimi düzenli ya da talebe baðlı seferler konulması düþünülebilir.

Yerel yönetimlerin denetimindeki tüm toplu taþým araçları ve þehir içi servis araçları özörlölere yardımcı araç ve gereçleriyle rahatlıkla eriþebilecekleri biçimde donatılması ve araç ile duraklar arasındaki mesafelerin düzenli olarak temizlenmesi gerekmektedir.

Yerel yönetimler, ayrıca özel durumdaki özörlölerin taþınması için özel donanımlı araçlar hazırlanması bunları hizmete sunmalıdır.

Eriþebilirlik bir bütün olarak görülmelidir, arada bir parçası koparsa eriþebilirlik sağlanamaz. Bundan dolayı yapılacak uygulamaların sürekliliðinin sağlanmasına özen gösterilmelidir. Örneðin, bilgilendirme sistemi, konuttan duraða, istasyona, iskeleye vb. eriþim, otobüsler, vagonlar, vapurlar vb ile kaldýrýmlar bu bütünün birer parçası olarak görülmelidir.

5. TRAFİK DÜZENLEMELERİ VE GÜVENLİLİK

Trafik güvenliği yaya ve taþıt trafiði açısından birlikte düþünülmelidir. Kent merkezlerinde özellikle yayaya verilmelidir. Trafik ve yol güvenliği konusunun, yol kaplaması, yer döşemesi, yol üzerindeki elemanlar ve alt yapı ile birlikte düþünümesi gerekir. Yayanın, yaya yolunda, geçidinde ve kaldýrýmındaki tüm hareketleri trafik güvenliği kapsamında ele alınmalıdır. Yaya ve trafiðinin kesiştiði noktalarda, yayanın yolu hemzemin olarak geçmesi sağlanmalıdır.

Yayalar açısından kent içinde trafik güvenli alanlar oluşturulmalıdır. Yaya alanları artırılmalı ve genişletilmelidir. Taþıt hızının yavaşlatıldığı trafik durultma alanları oluşturulmalıdır. Kentin bazı noktalarında güvenli ve konforlu geçişi sağlayacak sinyalizasyon ve þerit düzenlemeleri yapılmalıdır. Özellikle yaya geçitlerinde özörlü, yaşlı ve çocuk hızı düşürülerek geçiş süresi belirlenmelidir. Düzenli kent içi kaza istatistikleri toplanmalı, bu doğrultuda tehlikeli kavşaklar güvenli hale getirilerek trafik kazaları nedeniyle oluşabilecek özörlülük durumları önleyici tedbirler alınmalıdır.

Kent içindeki demiryoluyla karayolunun hemzemin olarak kesilmeleri, trafik yoğunluðuna göre katlı çözümlere kavuşturulmalı veya otomasyon sistemiyle donatılmalıdır.

Görme özörlüler için üretilen, konum ve trafik işaretlerine ilişkin bilgi veren sesli kumanda cihazı ve benzeri yardımcı araçların kullanımı yaygınlaştırılmalı, görme özörlülerin bu tür sesli titreşimli uyarı aletleri sosyal güvenlik kapsamına dahil edilmelidir.

Özörlölerin kullandığı motorlu taşıtlara uygun park yeri düzenlemeleri kent genelinde yaygınlaştırılmalıdır.

Araçların kaldırıma çıkmasını önlemek üzere yapılan mantar türü taþıt engelleyicileri, görme ve ortopedik özörlüler açısından ciddi tehlikeler yaratmaktadır. Bu tür cadde mobilyaları kaldırılmalıdır.

Sinyalizasyon standartlarının ve özörlölere yönelik uyarı işaretlerinin tüm belediyelerde kullanılması sağlanmalıdır. Aydınlatmanın artırılması ile özörlölerin mekanları daha güvenli kullanımı sağlanabilecektir.

Artık Merdiven Çýkmak Sorun Deðil!

Asansör yapılamayan konut ve işyerlerinde merdivenleri oturarak rahat ve huzurlu bir şekilde çıkabilmeniz için geliþtirilmiþ yeni ürünlerimizle hizmetinizdeyiz. Merdiven platformları, aktif tekerlekli sandalye kullanıcıları için geliþtirilmiþ, çok nitelikli özelliklere sahip, uygun

maliyetli merdiven çözümlerinin en babýnda yer almaktadır. Ürünün kuþkusuz en öne çýkan özelliði kullanýcýnýn, düz ya da döner, her türlü merdiveni yardým almadan ve kendi tekerlekli sandalyesi ile birlikte inip çýkabilmesidir. Böylece engelli kiþi her türlü bina veya alana kendi çabasýyla girip çýkabilir.

Bu sistem merdiven basamaklarý üzerine yahut merdiven boyunca duvara ankrajlanarak monte edilir.

Merdiven üzerinde hafif bir tadilat gerektirdiði ve katlý vaziyetteyken 26 cm eninde yer kapladýđý için, hususi apartman giriþlerinde kullaným için bu ürünün montajý için komþulardan izin alýnmasý gerekmektedir.

Gerek kamusal alanda, gerekse eðitim ve sađlýk alanýnda, merdiven platformlarý engelli vatandaþlara modern kent yapamýnda eþit olanaklar sunan, engelli kiþinin daha bađýmsýz, daha olađan bir hayat sürmesini sađlayan yegâne bulup olarak anýlmayý hak etmektedir.

ASANSÖR SEMPOZYUMU 2008 SONUÇ BÝLDÝRGESÝ 23 - 25 MAYIS 2008

Asansör Sempozyumu 23 - 25 Mayýs 2008 tarihleri arasýnda Ýzmir Kültürpark Fuar alanýnda Elektrik Mühendisleri Odasý ve Makine Mühendisleri Odalarý tarafýndan Ýzmir'de gerçekleştirilmiþtir.

Sempozyum 15 kurum ve kurulup tarafýndan desteklenmiþ olup, sempozyum boyunca 10 oturumda 34 bildiri, 3 poster bildiri, 1 panel, 2 çalıþtay, 1 seminer, ilköðretim çađýndaki çocuklarýn bilinçlendirilmesi amacıyla "asansör ve yürüyen merdivenlerin güvenli kullanýmý" konusunda eðitim çalıþması gerçekleştirilmiþtir.

Sempozyumda ayrıca gençlerin bilgi birikimlerinin geliþtirilmesi, sanatçý ruhlarýnýn açýda çýkmasý amacıyla "Asansör ve Yürüyen Merdivenlerin Güvenli Kullanýmý" liseler arasý poster yarýþması düzenlenmiþ, yarýþmasýnda dereceye giren posterler sergilenen alanda 3 gün boyunca sergilenmiþtir. Sempozyumun üçüncü günü poster yarýþmasýnda dereceye giren öğrencilere ödülleri verilmiþtir.

Oturumlarda asansör alanýnda bilimsel, teknik ve AR-GE kapsamýnda sektörel ve akademik çalıþmalarýn yaný sýra mevzuat, eðitim ve uygulamaya iliþkin özgün bilgi ve deneyimlerin paylaþım ortamlar yaratýlmýþtır.

Sempozyum kapsamýnda düzenlenen "Ülkemizde Asansörlerin Geleceði" baþlıklı panelde ise; Sanayi ve Ticaret Bakanlýđý, Bayýndýrluk ve Ýskan Bakanlýđý, Makina Mühendisleri Odasý, Elektrik Mühendisleri Odasý ve Türkiye Asansör Platformu temsilcilerinin katýlýmýyla konu mevzuat, belgelendirme, denetim, gözetim, hukuk ve uygulamalar açýsýndan ayrıntýlý olarak tartýþýlmýþ, görüp ve öneriler üretilmiþ ve paylaþılmýþtır. Sempozyum sonucunda aþađýdaki konularýn kamuoyuna sunulmasý karar altına alýnmýþtır.

• Ülkemizde Ýmar Kanunu ve Tip Ýmar Yönetmeliðinin yaný sýra 15 Büyükþehir Belediyesinin 12 tanesinde de kendi Büyükþehir Ýmar Yönetmelikleri bulunmaktadır. Tip Ýmar Yönetmeliði ve Büyükþehir Ýmar Yönetmeliklerinin asansör de dahil olmak üzere bir çok teknik konuda farklı düzenlemeleri içerdiði tespiti yapılarak, hazýrlýklarý süren imar kanunu çalıþmalarýnda ve bađlý yönetmelikler hazýrlanırken özellikle teknik konulardaki farklılýklarýn giderilmesi ve bu konularýn ortaklaþtırýlmasý gerektiði vurgulanmýþtır.

• Günümüzde her alanda olduđu gibi asansör teknolojileri alanýnda da çok hýzly bir geliþme deðiþim yaşanmaktadır. Bu geliþmelere uyum sađlamak, ürün ve hizmet kalitesini arttırmak, rekabetsizlik edebilme gücünü sürekli olarak sađlayabilmek için sektörde bilgi, beceri ve ip alýþkanlýklarýna sahip nitelikli insan gücüne gereksinim vardır. Nitelikli insan gücü sađlamak konusunda üniversiteler, ara teknik eleman yetiþtiren okullara ve meslek odalarýna önemli görevler düþmektedir. Üniversitelerin ilgili bölümlerinde Asansör Teknolojisi seçmeli ders olarak yer almalı, meslek liselerinde ve meslek yüksek okullarýnda bu alandaki ders sayýlarý arttırýlmalıdır.

• Sanayi ve Ticaret Bakanlýđý tarafýndan 13.07.2004 tarihinde oluþturulan Asansör Teknik Komitesi tarafýndan yapılan görevlendirme uyarýnca EMO ve MMO'nun birlikte hazýrladýđý ve Bakanlýđýn onayına sunduđu "Asansör Tesis, Ýþletme ve Bakým Yönetmeliði" taslađýnýn deðerlendirilmesinde Asansör mevzuatýna yansýtýlmasý gerektiði belirtilmiþtir.

• Ülkemiz asansör sektörünün hızla gelişen bir imalat sektörüne dönüştüğü, yapılan imalatların birçoğunun ihraç edilmeye başlandığı, yoğun rekabet ortamında sektörün ihracat yeteneğini sürdürmesi için AR-GE çalışmalarına önem vererek teknolojisini geliştirmesinin gerekliliği saptanmıştır. Yerli üretimin ulusal ve uluslar arası rekabet ortamında etkinliğinin artırılması için AR-GE ve yüksek üretim teknolojisine yönelik yatırımlara destek verilmesinin devlet politikası olması gerektiği vurgulanmıştır.

• Sektörde finansman, sermaye yetersizliği, düşük verimlilik, kalifiye iş gücü, teknolojik ve endüstriyel birikim ve paylaşım sorunlarına ilişkin kalıcı, köklü çözüm mekanizmalarının geliştirilmesi gereksinimi vardır. Sektörde sahip olunan bilgi ve deney birikiminin uygulamaya ve katma değere dönüştürülmesi için sistem tasarımıyla ulaşılan seviyenin geliştirilerek yaygın kullanımının sağlanması, yerli malzeme üretim ve kullanımının teşvik edilmesi gerekmektedir.

• AB Teknik Mevzuatının uyumlaştırılması, standartlara uygun üretim ve haksız rekabet koşullarının giderilmesi konularının sektörün ilk gündem maddelerini oluşturmasına karşın mevcut sorunların çözümüne ilişkin etkin koordinasyon zeminlerinin istenilen oranda yaratılmadığı ve/veya değerlendirilemediği saptanmıştır. Bu nedenle öncelikle Bakanlık, Üniversite, TMMOB'ye bağlı Meslek Odaları ve Sektör Derneklerinin sürekli işbirliği ortamının geliştirilmesi gerekmektedir.

• AB Teknik Mevzuatı uyum süreci içerisinde, ulusal mevzuatın uyumlaştırılması çalışmasının asansör sanayisinin koşulları da dikkate alınarak ivedi olarak tamamlanması gerekmektedir.

• Asansör Yönetmeliği uyarınca Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası bazı belediyelerle ortak protokoller yapmıştır. Yapılan yıllık periyodik denetimler sonucunda, mevcut asansörlerde imalat ve montajdan, yetersiz bakım ve işletmeden kaynaklanan olumsuzlukların oranının oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Asansörlerin bakımının yetkin firmalarca yapılmasının sağlanması yeni sıra, ilgili kamu kuruluşları ve yerel yönetimler; asansör periyodik kontrollerinin düzenli olarak yaptırılması konusunda daha duyarlı olmalı, denetim süreçlerinde Meslek Odaları ile işbirliğini arttırmalı ve periyodik kontrollere ilişkin idari düzenleme Bakanlık tarafından ivedilikle gerçekleştirilmelidir.

• Meslek odalarının kuruluş yasalarının verdiği görev çerçevesinde, kamu yararına ve kamu güvenliğini sürdürdüğü üretim ve hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi amacıyla, mesleki denetim hizmetlerinin önündeki yerel ve merkezi siyasi iktidarlarca konulan tüm engeller ve sınırlamalar kaldırılması gerektiği ve mesleki denetimin olmazsa olmaz koşulunun "uzmanlık ve belgelendirme" olduğu belirtilmiştir.

• Asansörlerin ilk denetimleri belediyelerce veya valiliklerce yapılarak ruhsat verilmekte, Odalarımız ise ancak yapılan protokoller çerçevesinde ruhsatlandırma süreçlerinde devreye girebilmektedir. Oysa ülkemizde çok sayıda iskansız bina bulunmakta ve bu binaların asansör denetimleri yasal boplukları nedeniyle yapılamamaktadır. Bu durum, birçok binadaki asansörlerin topraklamasız, emniyetsiz ve fren tertibatı bulunmaksızın çalışması anlamına da gelmektedir. Bu binalara ve denetimsiz asansörlerine yönelik çalışmalar da yapılması gerekmektedir.

• Engelli standartlarına uyum, bir ülkenin çağdaşlığının ve insana verdiği değerin göstergesidir. Engelliler, yaşlılar ve hamileler başta olmak üzere tüm kesimlerin yaşlarında, sokaklarında, iş yerlerinde ve asansörlerinde rahatça hareket edebildiği bir ülkede yüksek bir yaşam kalitesine sahip olunabilir. Fiziksel çevrenin engelliler açısından ulaşılabılır ve yaşanabilir kılınması için imar planlarının yapılmasında kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda engellilerin sosyal yaşam ile üretime katılmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılmalı, var olan standart ve düzenlemelerin uygulanmasında ilgili kurumlar, özellikle belediyeler sorumluluklarının yerine getirmelidir.

• Sektörle ilgili sorunların çözümünde bilginin paylaşılmasına önem verilmeli, sanayi, üniversite, ilgili kamu kuruluşları (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, TSE, Bayındırlık Bakanlığı) ve dernekleri ve Meslek Odaları işbirliği içinde çalışmalıdırlar.

•Asansör Yönetmeliğinde, halen kullanılmakta olan asansörlere ilişkin bir yaptırım bulunmamaktadır. Mevcut asansörlerin iyileştirilmesi için Bakanlıkça ilgili yönetmeliklerde buna yönelik bir düzenleme yapılmalıdır.

•Piyasa Denetimi ve Gözetimine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın yönetmeliği 16 Mayıs 2008 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bakanlıkça asansörler olmak üzere sorumluluk alanına giren ürünlere ilişkin piyasa denetim ve gözetim faaliyetlerini yaygınlaştırmalı, uygun olmayan ürünler ve kuruluşlara yaptırımlar uygulamalıdır.

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB
MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODA

Asansör Yapılırken Dikkat

Planlama Aşamasında :

- Binanın bulunduğu belediyenin imar ve yangın yönetmelikleri incelenmeli ve göz önünde bulundurulmalıdır.
- Asansör avan projesi tercihen asansör montaj firmalarına yaptırılmalıdır.
- Avan proje ve mimarideki ölçülere azami dikkat edilmelidir.
- Elektrik tesisat projesinde asansöre ait kolon hattı pemaları, kuyu aydınlatması ve makina dairesi aydınlatması verilmeli, besleme panosu detaylarını içermelidir.
- Binanın ve asansörün kullanım amacı, avan projeyi yapan kişiye detaylı olarak bildirilmelidir.

Bina Yapım aşamasında;

- Kuyu dibinin en az 150 cm yapılması tavsiye edilir.
- En üst durak zemin kotundan en az 370 cm makine dairesi kümbet betonu yüksekliği olmalıdır.
- Makine dairesi kümbet betonundan tavan yüksekliği en az 200 cm olmalıdır.
- Kuyu dibinin su izolasyonu yapılmalıdır.
- Kuyu ebatları mimari projeye ve avan projeye uygun tesis edilmelidir.
- Kuyu açıklıklarına bariyer konarak kazalar engellenmelidir.
- Makine dairesi yüksekliği ve diğer ölçülere dikkat edilmelidir.

Firma seçiminde :

- Firmanın ISO 9001:2000 Kalite yönetim sistemine göre belgelendirilmiş olması, Referanslarının kuvvetli olması, yetkililere kolay ulaşılabilir olması, sözleşme veya teklifinin teslim sürelerini içermesi tercih nedenidir.
- Firmanın yapıldığı bir asansöre ziyaret faydalı olacaktır.
- Tekliflerin değerlendirilmesi ve firma seçimi aşamasında Profesyonel bir kontrol firmasından yardım alınması tavsiye edilir.

Yapým aþamasýnda ;

-Asansör firmasýnýn taahhüdünde bulunmayan iplerle ilgili Asansör firmasýndan rapor istenmelidir.

-Rapora göre inþaatla ilgili ipler yapýlmalýdýr.

Müteahhide ait ipler;

-Asansör kuyusu ve makine dairesinin oluþturulmasý

-Kuyu bölmesi için gerekli çelik konstrüksiyon malzemenin temin edilmesi

-Kuyu dibinin temizlenmesi, su çýkmasý durumunda izolasyonun yapýlmasý

-Asansör kuyusu badanasýnýn yapýlmasý (kalýp ve demir parçalarýnýn kesilmesi)

-Kuyuya iskele konulmasý (yerleþim planý tarafýmýzca verilecektir.)

-Kuyu aydýnlatmasýnýn yapýlmasý (kuyu dibinden ve kuyu tavanýndan 50

cm den baþlayarak her kata birer lamba kuyu dibinden ve makine dairesinden kumanda edilecek þekilde wavien – yerleþim planý tarafýmýzca verilecektir.)

-Kuyu dibine 220 V. Priz konulmasý (çizimi tarafýmýzca verilecektir.)

-Kuyu dibine inip merdiveni yapýlmasý (çizimi tarafýmýzca verilecektir.)

-Kapý montaj öncesi ve sonrasý gerekli kýrým , örüm, sýva kaplama ipleri)

-Makine dairesine dýþa açýlan 800 x 2000 mm ebadýnda demir kapý yapýlmasý (kapý kilidi içerden elle dýþardan anahtarla açýlabilir olmalý)

-Makine dairesinin boyanmasý ve aydýnlatmasýnýn yapýlmasý (200 Lüks ýþýk þiddetinde)

-Makine dairesi tabliyesine çýkýþ için merdiven yapýlmasý (tutamaklý olacaktýr)

-Makine dairesi tabliyesinin

kenarýnýn korkulukla çevrilmesi (yükseklik 1.10 cm .)

-Makine dairesi tavanýna aský kancasý yapýlmasý

-Makine dairesi havalandýrmasý için panjurlu pencere yapýlmasý (2 adet 60x60 Demirden)

-Makine dairesine enerji hattýnýn getirilerek uygun enerji panosu ile baðlantýsýnýn yapýlmasý (detaylý çizim tarafýmýzca verilecektir.)

-Makine dairesi tabliyesi zayıf olursa çelik konstrüksiyon ile kuvvetlendirilmesi

-Þantiyede kilitli üstü kapalý bir deponun temin edilmesi

-Montaj sahasý güvenliðinin saðlanması

-Asansör kullanma ruhsatýnýn alýnmasý sýrasýnda yapýlacak masraflar. (Harç, vergi,müellif kaydı v.s.)

-Asansör boþluðunun büyük olmasý sebebiyle gerekli U demir bölmelerinin yapýlmasý

-Asansör tesisi dolayısıyla icap eden su, elektrik v.s tesisatlarýn nakledilmesi, gereken tadilat, takviye, icap eden putreller ve bil cümle inþaata taalluk eden ipler ve malzemeleri yapýlmasý